

קול צופיין

קול צפ"ך נשא. קול יחדו ירננו.

מיליון פס
1267

נה תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

הנס הכלכלי של ישראל

עושר וברכה - סימן לאהבת ה'

מדינת ישראל - נס כלכלי

אחד הניסים שהיו לעם ישראל בשנתיים האחרונות הוא הנס הכלכלי הגדול. למרות העלויות הגבוהות של המלחמה. למרות ההוצאות הגדולות על הנוקים שנעשו בישובי העוטף ובצפון. למרות ההוצאות של 70 מיליארד שקל על שירות מילואים של מאות אלפי אנשים תקופות ארוכות. למרות הנזקים למקומות עבודה של עובדים שלא נמצאים בעבודתם מאות ימים. למרות כל ההוצאות של הפצועים והחללים. למרות כל ההוצאות על המלחמה שמגיעות לעשרות מיליארדים מדינת ישראל נמצאת בצמיחה כלכלית מופלאה.

ההכנסות של המדינה גדלו מאוד ביחס לכל מדינה אחרת שלא במצב מלחמה. עתודות מטבע החוץ שנמצאות במדינה גדלות. מדינת ישראל נמצאת בשיא בכל המדדים האפשריים. כל זה בניגוד לכל התחזיות כל סוכניות דרוג האשראי. כל זאת בניגוד גמור לכל המפגינים בקפלן שאמרו כי תהיה מפולת כלכלית.

ואהבך וברכך והרפך וברך פרי בטןך ופרי אדמתך

העושר של מדינת ישראל זו הבטחה אלוקית שמתקיימת. התורה קושרת את הבטחת העושר לאהבה שה' אוהב אותנו. "ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך: ואתה וברכך וברך פרי בטןך ופרי אדמתך דגנך ותירשך ויצהרך שגר אלפיך ועשתרת צאנך על האדמה אשר נשבע לאבותיך לתת לך" (דברים יא). ללמדך שלנס הכלכלי של מדינת ישראל יש משמעויות רוחניות גדולות מאוד.

ברכה כלכלית לאבות האומה

על העושר נשבע ה' לאברהם בעקידה "ויאמר בי נשבעתני נאם ה' וכו' כי ברוך אברכך והרבה ארבה את זרעך וכו'" (בראשית כב). וכך קיים ה' באברהם "ואברם כבד מאד במקנה בפסוף ובקהב" (בראשית יג ב). וכן באחרית ימיו "ואברקהם זקן בא בימים וה' ברוך את אברקהם בכל" (בראשית כד א).

ברכת העושר הייתה גם אצל יצחק "ויזרע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'. ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד: ויהי לו מקנה צאן ומקנה בקר ועבדה רבה ויקנאו אתו פלשתים" (בראשית כו). וכן אצל יעקב "ויפרך האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחסמרים" (בראשית ל מג). ומעשה אבות סימן לבנים.

עושר כלכלי - שחרור משעבוד מלכויות

העושר משחרר אותנו משיעבוד מלכויות. כך אומרת התורה "כי ה' אלהיך ברכך כאשר דבר לך והעבטת גוים רבים ואתה לא תעבט ומשלת בגוים רבים וכן לא ימשלו" (דברים יט). וכן "ונתנך ה' אלהיך על כל גוים הארץ: ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגך: ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה: ברוך פרי בטןך ופרי אדמתך ופרי בהמתך שגר אלפיך ועשתרות צאנך: ברוך טנאך ומשארתך" (דברים כח).

מכה כלכלית - חילול השם

לעומת זאת כשיש מכה כלכלית זה חילול השם, הגויים שואלים איך יתכן שה' לא שומר על עמו ולא משפיע להם שפע גדול של ברכה. כשיש מכת ארבה בארץ ישראל מתאר יואל הנביא "בין האולם ולמזבח יבכו הכהנים משרתיה ה' ויאמרו חוסה ה' על עמך ואל תתן נחלתך לתרפה למשול בם גוים לקוה יאמרו בעמים איה אלהיהם" (יואל ב). מכת ארבה בישראל היא חילול השם, ולעומת זאת ההצלחה היא קידוש ה' בעיני כל הגויים.

האם להתפלל על עושר?

שכינה שורה על חכם וגיבור ועשיר ועניו

אנחנו מתפללים על העושר למרות שעושר יכול להיות סכנה "וישמן ישורון ויבעט". מתפלליו עליו כי העושר גם יכול להיות ברכה גדולה. כך כתוב בגמרא נדרים (לה/א) "אמר רבי יוחנן אין הקדוש ברוך הוא משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו, וכולן ממושה" שהיה חכם גיבור ועשיר ובעל קומה ועניו. ולכן בכל תפילת "ח אנחנו מבקשים על חכמה ועל גבורה, ובכל ברכת הגשמים אנחנו מבקשים על העושר. "ותן טל ומקטר לברכה על כל פני האדמה. ורוה פני תבל ושבע את העולם פלו מטובך. ומלא ידיו מברכותיך ומעשר מתנות ידך".

גם בקדיש אנחנו מבקשים חיים ושבע וגם "וירוח והצלה לנו וקל עמו ושאל". וכן הוא נוסח בברכת על עצירת גשמים, ואומרים "ותשביע את העולם פלו מטובך, ומלא ידיו מברכותיך ומעשר מתנת ידך".

יאה עניותא ליהודאי?

ויש מקשים מהגמרא במסכת חגיגה (ט/ב) שאומרת "אמר ליה אליהו לבר הי הי ואמרי לה רבי אלעזר מאי דכתיב "הנה צרפתיך ולא בכסף בחרתיך בכור עוניו? מלמד שחזר הקדוש ברוך הוא על כל מדות טובות ליתן לישראל ולא מצא אלא עניות. אמר שמואל ואיתימא רב יוסף היינו דאמרי אינשי יאה עניותא ליהודאי כי ברזא סומקא לסוסיא חוירא" [כמו רסן אדום לסוס לבן]. ולכאורה סותר את הפסוקים שלעיל.

יאה עניותא – דוקא בגלות

הסביר רבי עקיבא איגר (איכה א ג) שיאה עניותא בגלות דוקא "שאין לנו להתראות בפני העמים שיש לנו הון רב, כי עייז באה קנאה גדולה עלינו, וחורשים עלינו עלילות שקר". וכן פירש בהפלאה (כתובות טז). "כי כמו שבהיות מקדשנו על מכונו היה יפה לנו העושר והכבוד כיריעות שלמה, כן בחורבנו יאות לנו העוני והקלון כמ"ש חז"ל דיו לעבד שיהא כרבו, וז"ש כאהלי קדר כיריעות שלמה".

וכן הביא הגרי"ש אלישיב זצוק"ל (הגנה ט: בשם ר' יהונתן אייבשיץ, "שעניות הוא סימן יפה דוקא בגלות כשיוצא בחוצות שלא להתראות (וכאזהרת יעקב אבינו ע"ה למה תתראו), והיינו כמו ברזא סומקא דעושים לסוסיא חוירא רק כשיוצא לשווקים ולא כשנמצא בבית, ה"ה גם יאה עניותא לישראל דוקא כשנמצאים בחוץ בגלות שלא להתראות בעיני הגויים".

התוצר לנפש מזונק ליותר מ-60 אלף דולר לנפש. תחזית קרן המטבע הבינלאומית צופה שכלכלת ישראל תמשיך לזנק קדימה בשנים הבאות ותעלה בשנה הבאה ל-64 אלף דולר לנפש. בתוך חמש שנים היא צפויה להגיע ל-72,000 דולר. בבנק ישראל ובמשרד האוצר צופים שיעורים גבוהים אף יותר.

ילדים זו ברכה

כדי להמחיש את גודל הצמיחה נזכיר כי לפני 10 שנים היה התל"ג לנפש 35 אלף דולר כמו ביפן. מאז ירדה הכלכלה ביפן ל-34 אלף דולר לנפש ואנחנו עלינו ל-60 אלף דולר לנפש. הסיבה היא הילודה הנמוכה ביפן. חכמינו אמרו שכל ילד שנולד מביא איתו את הברכה. הריבוי הטבעי בישראל הוא הגדול ביותר בין המדינות העשירות בעולם שנמצאות בארגון ה-OECD. לעומת זאת ביפן אין כמעט ילדים, כל אשה יולדת בממוצע 1.2 ילדים לעומת ישראל שיש כמעט 3.2 ילדים לאשה יהודייה. לכן המשבר הכלכלי ביפן.

ישראל עולה על מדינות אירופה

דו"ח קרן המטבע הבינלאומית מלמד כי הצמיחה בשנת 2025 היא יותר מאשר במדינות אירופה. הצמיחה בגרמניה היא 0.2%, איטליה 0.5%, שוודיה 0.7%, צרפת 0.7%, ארה"ב 2%, ישראל 2.5%. והכל תוך כדי מלחמה. הגידול המצומצם באירופה בא בעקבות הילודה השלילית של מדינות אלו. מדינות שבמשך העשורים הקודמים היו מנוע הצמיחה של האנושות.

היום מדינת ישראל עוברת את המדינות המרכזיות באירופה בתל"ג לנפש. בגרמניה - 59.9 אלף דולר תל"ג לנפש. בריטניה - 56.6. צרפת - 48.9. איטליה - 43.16. ספרד - 38.04. טורקיה - 18.2. בישראל אמרנו שהוא מעל 60 אלף דולר תל"ג לנפש, ובשנים הבאות הפער בינינו לבין מדינות אירופה רק ילך ויעלה.

הפער מול המדינות הערביות

הפער מול המדינות הערביות הוא אדיר. בשנת 1990 היה התל"ג של אירן שווה לישראל. 13 אלף דולר תל"ג לנפש. מאז ירדה איראן ל-4 אלף דולר בשנה, ואנחנו עלינו ל-60 אלף דולר לשנה. בסעודיה המצב יותר טוב. בעבר היא נחשבה למדינה עשירה שכל העושר שלה בא רק בגלל הנפט ולא בגלל עמל או המצאות או השקעות. לכן סעודיה תקועה עם תל"ג של 35 אלף דולר לנפש ובקושי זה.

מצרים במגמת ירידה. היום הם ב-3 אלפי דולר לנפש לשנה. לפני שנתיים הם היו ב-4.6 אלפי דולר לנפש. מאז נסגרו להם מאגרי גז ונפט שהתרוקנו. נסגרו מעברי הים בעקבות החותים. בקיצור נסגרו להם שערי השמים. כדאי שיעשו חשבון נפש רציני למה אלוקים סוגר להם את הברזים ופותח לנו ברזים חדשים כל הזמן. כמו מצרים כך ירדן, לבנון, סוריה, עירק.

הצמיחה של ידית ישראל

אל מול כל אלה צריך להזכיר את הידידה של ישראל שתומכת בה מול כל מדינות אירופה, ומול כל מדינות ערב והצבועים. הלא היא ארה"ב של אמריקה. התל"ג שלהם 89.6 אלף דולר לנפש. צריך להזכיר שלפני עשר שנים הם היו ב-57.5. אין ספק שהצמיחה שלהם דומה לצמיחה בישראל. אין גם ספק שהחיבור שלהם לאלוקים ולתנ"ך ולדרך התנ"ך מביא את הברכה.

העושר של מדינת ישראל זו הבטחה אלוקית שמתקיימת. התורה קושרת את הבטחת העושר לאהבה שה' אוהב אותנו. ללמדך שלנס הכלכלי של מדינת ישראל יש משמעויות רוחניות גדולות מאוד

גודל הנס הכלכלי של ישראל

התוצר הלאומי עלה מעל 610 מיליארד דולר

כדי שנדע עד כמה צריך להודות לה', נזכיר כי התוצר הלאומי של מדינת ישראל עלה בשנה האחרונה מ-583 מיליארד דולר ל-610 מיליארד דולר. מדובר בזינוק חצי שנתי ב-27 מיליארד דולר תוך כדי מלחמה. אין דברים כאלה בעולם. הצפי העתידי של קרן המטבע הבינלאומית הוא שהצמיחה תתחזק במדינת ישראל והיא תגיע בקרוב ל-800 מיליארד דולר בשנה, וישראל תהיה אחת המדינות היותר עשירות בעולם.

תוצר לנפש מעל \$60.000 לנפש בישראל

תוצר כלכלי של מדינה נמדד ביחס למספר תושביה ועל פי קרן המטבע

הודאה חיונית והכרחית

גְדוּל יוֹם הַגְּשָׁמִים שְׁאֵפְלוּ פְרוּטָה שְׁבִפְסִים מִתְבַּרְכָּת בּו

התורה אומרת לנו כי העושר מגיע בעקבות שפע משמים שמביא גם את העושר וגם את הגשמים, וכך כתוב בפסוק: "יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב אֶת הַשָּׁמַיִם לְתֵת מָטָר אֲרֶצְךָ בְּעֵתוֹ וּלְבַרְךָ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדְךָ וְהִלְוִיתָ גּוֹיִם רַבִּים וְאִתָּה לֹא תִלְוָה: וְנִתְּנָה ה' לְרֵאשׁוֹ וְלֹא לְזָנוּב וְהִיִּית רַק לְמַעַלְהָ וְלֹא תִהְיֶה לְמִטָּה כִּי תִשְׁמַע אֶל מְצוֹת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֵשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת".

בגמרא למדו מהפסוק הזה כי הגשמים מביאים ברכה גם בכלכלה וגם בדברים אחרים, (תענית ה'): "וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, גְדוּל יוֹם הַגְּשָׁמִים שְׁאֵפְלוּ פְרוּטָה שְׁבִפְסִים מִתְבַּרְכָּת בּו, שְׁנָאָמַר, (דברים כח) 'לְתֵת מָטָר אֲרֶצְךָ בְּעֵתוֹ, וּלְבַרְךָ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יָדְךָ'. וְכָל זֶה כִּי יֵרִידַת גְּשָׁמִים מְגִיעָה כְּשִׁנְפַתַּח שַׁעַר בְּרַכָּה עֲלוּן שִׁפְתֵיחַתוֹ מְבִרַכְתָּ אֶת כָּל הַמְצִיאוֹת.

נצחון צבאי עם ברכת הגשמים

באותם פסוקים נאמר כי העושר והשפע משמים מתבטא גם בנצחון צבאי "וַיִּתֵּן ה' אֶת אִיבֵיךָ הַקָּמִים עֲלֶיךָ נְגִפִים לְפָנֶיךָ בְּדָרְךָ אֲחֵד וַיֵּצֵאוּ אֵלֶיךָ וַיִּשְׁבַּעְהָ דְרָכִים יְנוֹסוּ לְפָנֶיךָ". כל הנצחון הזה בא כאשר מתקיים בנו "וַיֵּצֵאוּ ה' אֶתְךָ אֶת הַבְּרָכָה בְּאֶסְמִיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ וּבְרָכָה פְּאָרְצֵךָ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ". כתוצאה מהנצחון הצבאי והנצחון הכלכלי יתקיים בנו "וַיֵּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵיךָ" (דברים כח).

אם לא הודה על הגשם – חוזר

לכן ההודאה על הגשמים היא חיונית והכרחית. מי שלא הודה על הגשם שיוּרד לו – לא יוצא ידי חובה. "בימות הגשמים, אם לא אמר מוריד הגשם - מחזירין אותו" (ש"ע קיד ה). אמנם אם אדם הודה על הטל שיוּרד, הוא לא חייב לחזור. אבל אין ספק שיש פה חסרון גדול בהודאה.

כמה טל וכמה גשם יורד במדינת ישראל בכל יום?

במדינת ישראל יורדים גשמים בכל חמשת חודשי החורף בממוצע כל יום כ-66 מיליארד ליטר מים. בעיר כמו צפת שיש לה 29,950 דונם אדמה יורדים בממוצע כ-120 מיליון ליטר מים בכל יום מימי החורף. המים הללו משקים את כל השדות והכרמים, משקים את כל פני האדמה. מה שנשאר מהמים ממלא את הכינרת. לעומת זאת טל יורד בין בקיץ ובין בחורף בכל הארץ בין מיליארד אחד ל-3 מיליארד ליטר טל בכל יום בממוצע.

משיב הרוח – הכרחי

חשוב להזכיר "משיב הרוח" בכל הודאה כי בלי רוח אין גשמים. העננים שמורידים גשם בישראל נוצרים מעל הים התיכון במרחק של עשרות קילומטרים ממדינת ישראל. זה מה שכתוב "המכין לארץ מטר". חשוב תמיד לזכור כי כל טיפת גשם שמרווה את הארץ הוכנה במרחק גדול על ידי השמש שמאדה את מי הים, עוברת מסע ארוך בעזרת הרוחות עד שהיא שבה אלינו כברכה של חיים מן השמים.

הרוחות מגיעות ממצרכת הרוח העולמית מעל האוקיאנוס

הרוחות שמביאות את אדי המים ליבשה מגיעות ממצרכת אוויר גדולות שמקורן באוקיינוס המרוחק אלפי קילומטרים מאיתנו. משם נעים זרמי אוויר ולחות מזרחה, עד שהם יוצרים מעל הים התיכון את השקעים הברומטרים. אזור של לחץ אוויר נמוך ש"שואב" אליו אוויר לח מהים, גורם לו לעלות מעלה להתקרר ולהתעבות, כך נוצרים העננים. העננים נעים מזרחה עם הרוח, מגיעים לאדמת ארץ ישראל ומורידים את

הגשם שמצמיח את העשב ואת פירות העץ והאדמה. על כן אנו אומרים בתפילה: "משיב הרוח ומוריד הגשם". הרוח מביאה את הלחות מן הים אל היבשה, הלחות מתעבה לעננים ויורדת כגשם על האדמה.

משיב הרוח ומוריד הגשם – תפילה כללית

על הרוח והגשם לא מודים בצורה פרטית אלא בצורה כללית. אסור לאדם יחיד להזכיר הודאה על הרוח והגשם עד שיכריז השליח ציבור שכל הציבור ביחד מודים עליהם. בדרך כלל יש בבית הכנסת אדם שמכריז שכולם מתחילים ביחד להודות על הגשם. ומי שמתפלל בבית - לא יכול להזכיר בתפילתו במוסף של שמיני עצרת משיב הרוח ומוריד הגשם. אלא אם כן הוא "יודע שהכריז שליח ציבור, אעפ"י שהוא לא שמע, מזכיר; ומטעם זה, הבא לבית הכנסת והצבור התחילו להתפלל, יתפלל ויזכיר, אע"פ שהוא לא שמע משליח הציבור" (ש"ע קיד ב).

גשם באיזון מדויק

כשמודים על הגשם חייבים לדעת כי הגשם יורד בדרך-כלל בחומציות קלה, בערכים שבין 5 ל-6.5 pH. חומציות מתונה שגורמת להתמוססות של הברזל, המנגן והאבץ שנמצאים באדמה וחיוניים לצמיחת הצמח. אם המים יהיו חומציים יותר יתמוסס בהם אלומיניום שיפגע במערכת השורשים של הצמחים. אם הגשם יהיה בסיסי מידי $pH > 8$ תיפגע היכולת של הצמחים לספוג ברזל, מנגן ואבץ מן הקרקע שהם יסודות הכרחיים לתהליכי גדילה ויצירת כלורופיל. לכן יצר ה' את מיליארדי הליטרים של המים בחומציות המדויקת שמביאה ברכה לעולם.

"ובכל יהיו מעשיו לשם שמים ותהיה מגמתו ומחשבתו להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק ולשבור זרוע הרשעים ולהלחם מלחמות ה'... שנאמר וישפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו"

מלחמה על כלכלה

פשטנו ידיכם בגודו בשביל הכלכלה

כדי שנבין כמה חשובה הכלכלה נזכיר כי מלחמת רשות יכולה להיות גם מטעמים כלכליים. יש מלחמות מצווה כלכליות וכך מתאר הנביא את מלחמה דוד בקעילה. "וַיֵּגְדוּ לְדָוִד לְאֹמֶר הִנֵּה פְּלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּקַעִילָה וְהָקָה שָׂקִים אֶת הַהַרְגוֹת: וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵלֶיךָ וְהִכִּיתִי בְּפְלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר ה' אֶל דָּוִד לֵךְ וְהִכִּיתָ בְּפְלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת קַעִילָה" (שמואל א כג).

המלחמה הזאת הייתה בסוף ימי מלכות שאול. שאול לא כל כך הצליח להשתלט על הפלישתים שהזיקו לגרנות של בני ישראל. לכן החיילים של דוד קצת חוששים מחיילי שאול המלך "וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה בַּיהוָה וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי דָוִד אֵלָיו מִפְּנֵי הַפְּלִשְׁתִּים: וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאֹל בַּה' וַיַּעֲנֵהוּ ה' וַיֹּאמֶר קוּם רֵד קַעִילָה כִּי אֲנִי נֹתֵן אֶת פְּלִשְׁתִּים בְּיָדְךָ: וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁיו קַעִילָה וַיִּלָּחֶם בְּפְלִשְׁתִּים וַיַּהַג אֶת מִקְנֵיהֶם וַיַּךְ בָּהֶם מִפָּה גְדוֹלָה וַיִּשַׁע דָּוִד אֶת יָשְׁבֵי קַעִילָה".

מלחמת מגן כלכלית

הגמרא במסכת עירובין (מה/א) לומדת מכאן על מלחמת מצווה, מלחמת מגן שנעשית כנגד הכלכלה של ישראל. "אמר רב יהודה אמר רב נכרים שצרו על עירות ישראל אין יוצאין עליהם בכלי זיינן ואין מחללין עליהן את השבת. תניא נמי הכי נכרים שצרו וכו' במה דברים אמורים כשבאו על עסקי מומן אבל באו על עסקי נפשות יוצאין עליהן בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת". אבל "בעיר הסמוכה לספר אפילו לא באו על עסקי נפשות אלא על עסקי תבן וקש יוצאין עליהן בכלי זיינן ומחללין עליהן את השבת". וכך נפסק בשו"ע (שכט ו).

סיפורים על הרב זצ"ל

קדושה = ברכה

מו"ר הרב זצ"ל סיפר כי פעם הוא היה צמא והלך לשתות סודה בקיוסק. האישה שמכרה בקיוסק לא הייתה לבושה כל צרכה. ובלשון הרב: היא הייתה ענייה ולא היה לה מספיק כסף לקנות בגדים ארוכים. הסתובב הרב לברך שלא מול האשה המוכרת. סיפר הרב שאמרה לו המוכרת: אם אתה לא רוצה לראות נשים לא צנועות - אל תסתובב, שם יש נשים יותר לא צנועות ממני.

מרב הרב סיפר כי פעם בא אליו משהו עם בעיות קשות של פרנסה. הרב חשב והתבונן ואז שאל אותו: האם אתה עושה קידוש בליל שבת? כן, ענה אותו איש. אם כן, שאל הרב, איני מבין למה אין לך ברכה. הרי קידוש של ליל שבת הוא מקור של ברכה. שבת היא מקור הברכה. "וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדְּשׁ אֹתוֹ" (בראשית פרק ב' ג'). ברכה וקדושה באים יחד כמו בבית המקדש.

חשב הרב והמשיך לשאול: האם אשתך לבושה בצניעות בעת שאתה עושה את הקידוש? הרכין האיש את ראשו ואמר: לא. אמר לו הרב: אם אתה רוצה ברכה, תגיד לאשתך שהברכה בבית נובעת מהאשה. אם היא תקפיד על צניעות, ובעיקר בשבת בעת הקידוש, תבוא לך הברכה.

הלך האיש לאשתו ואמר לה את דברי הרב. קיבלה האשה על עצמה ללכת עם כיסוי ראש בקידוש ובכל השבוע כולו. חזר האיש וסיפר לרב את מה שאשתו קיבלה על עצמה.

אמר לו הרב: מעכשיו ירדוף אחריך העושר. וכך היה. אותו אדם הוא היום אחד מהעשירים הגדולים. וגם הוא וגם אשתו זוכרים מאיפה הגיעה אליהם הברכה הזו.

למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד" (הלכות מלכים ה: ב). ובמלחמה זו כתוב שלא מתחילים במלחמה כזו "שלשה ימים קודם השבת". אבל אם התחילה לא מפסיקים אפילו בשבת, עד רדתה (מלכים ו:).

הא למדת שגם מלחמת רשות צריכה ויכולה להיות מלחמה שנועדה לשבור זרוע רשעים, להעמיד דת האמת, ולהפסיד זרע הרשעה בעולם. ויהי רצון שיתקיים בנו "ועולתה תקפץ פיה. והרשעה קלה בעשן תכלה. פי תעביר ומשלת זדון מן הארץ. ותמלך אתה הוא ה' אלהינו מִהֲרָה על כל מעשיך. בְּהַר צִיּוֹן מִשְׁכַּן כְּבוֹדְךָ. וּבִירוּשָׁלַיִם עִיר מְקֻדְּשֶׁךָ. כְּפָתוּחַ בְּדַבְרֵי קִדְשֶׁךָ".

תשובה כהלכה

חלק ואכא. אישה שבעלה פצוע נפשית ופיזית מהמלחמה, הוא כועס ומתפרץ למחת שהוא מטופל. אבל לה קשה מאוד בבית צריכה עיזוד וחיוזוק. הכאב שלך הוא הכאב של המלחמה. ההקרבה שלך זו ההקרבה של כל נשות החיילים והלוחמים. ההקרבה שלכם הצילה את כל עם ישראל. ואנחנו כולנו צריכים להיות אסירי תודה לך ולו על מה שעשיתם. באמת מגיע לכם ולילדים היקרים שלכם את כל הברכות שבעולם. אני מבין את הכאב שלך. אבל יכול להיות שהדרך לצאת מהכאב היא לראות את הזכות העצומה ולהזכיר אותה כל הזמן לך ולו. אני מאמין שזה יעזור לו לצאת מהכאב שלו ולרפא את המשפחה. רפואה שלימה.

קצר חזק. בפוחם הרבנים שואלים מה דעת הרב על כשרות הבשר החלק המיובא בהכשר הרבנות הראשית. האם המצב כיום השתנה לאחר שהרב קלטן בר נתמנה לרב הראשי? אשמח אם הרב יוכל להתייחס לעניין כי הרבנים שואלים מה להורות לציבור ששואל. הבשר הזה לא טרף. אבל יש חולשות בבשר הזה ולכן כדאי לקנות בהכשרים מיוחדים כמו שמפורסמים בכושחת.

הגמרא אומרת כי עיר הסמוכה לספר יכולה להיות גם בתוך המדינה. "אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן ובבל כעיר הסמוכה לספר דמיא ותרגומא נהרדעא". וכך נפסק בשו"ע ועוד נפסק כי "יש מי שאומר שבזמן הזה אפי" באו על עסקי כמון מחללין, שאם לא ינחנו ישראל לשלול ולבזו כמונו יהרגנו, והוי עסקי נפשות" (שו"ע שכת ז). המלחמה הזאת הייתה מלחמת מגן, וה' אומר לדוד ללכת להלחם, למרות שבמלחמה יכולים אנשים להפצע ולהרג, נלחמים כי אם לא ילחמו בהם - תהיה הארץ נוחה ליכבש בפניהם. לכן נלחמים גם בשבת.

מלחמה להצלת שפחה שבויה

חכמינו אמרו שבמלחמה עם הכנעני מלך ערד נשבתה שבויה אחת מישראל, שבתחילה כתיב: "וַיִּלָּחֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשֶׁב מִמֶּנּוּ שְׁבִי" (במדבר כא א). חכמינו אמרו שה"שבי" הזה הייתה שפחה אחת (ילק"ש במדבר כא תסד). בני ישראל לא עשו עסקת חילופי שבויים תמורתה - הם נלחמו בהם למרות שיש בזה סכנת חיים. הם הבינו כי אם לא ילחמו על שפחה אחת או על קש ותבן, המלחמה תסלים למלחמה על נפשות בתנאים הרבה יותר גרועים.

לפעמים ארוע כלכלי הוא ארוע טרור

חלק מהמפקדים בצה"ל או שרי הבטחון שהיו לפני שמחת תורה לא למדו את הפסוקים הללו בתנ"ך, הגמרא או השולחן ערוך. אם היו לומדים היו יודעים כי השריפות ששרפו העזתים את השדות הן סיבה למלחמה. הגניבות והפרוטקטיין של הערבים בגליל או בנגב היום הם ארוע טרור ולא ארוע כלכלי. צריכים להלחם בו כמו שנלחמים בארועי טרור, ואם צריך צווים מעצר מנהליים - זה מה שיעשו.

מלחמה יזומה על כלכלה

הגמרא במסכת ברכות (ג/ב) מתארת גם מלחמת התקפה לצרכים כלכליים. "דְּאָמַר רב חֲנָנִי בַר בִּיִּזְנָא, אָמַר רבִּי שְׁמִיעוֹן חֲסִידָא, כְּנֹר הִיָּה תְּלוּי לְמַעְלָה מִמִּשְׁתּוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכִינּוֹן שֶׁהִגִּיעַ חֲצוֹת לֵילָה, בָּא רוּחַ צְפוֹנִית וְנוֹשְׁבוֹת בּוֹ וּמִנְגַן מֵאֲלֵיו, מִיָּד הִיָּה עוֹמֵד וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה עַד שֶׁעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר. וְכִינּוֹן שֶׁעָלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, נִכְנְסוּ חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל אֶצְלוֹ, וְאוֹמְרִים לוֹ, אֲדוֹנֵינוּ הַמְּלֶכֶךְ, עָמְדָה יִשְׂרָאֵל צְרִיכִין פְּרֻנְסָה. אָמַר לָהֶם, יִלְכוּ וְיִתְפְּרֻנְסוּ זֶה מָהָּ. אָמְרוּ לוֹ, אֵין הַקְּמִיץ מִשְׁבִּיעַ אֶת הָאָרֶץ, וְאֵין הַבוֹר מִתְּמַלֵּא מְחוּלֵיתוֹ. אָמַר לָהֶם, לָכוּ וּפְשְׁטוּ דִיכֶם בְּגָדוֹ. מִיָּד יוֹעֲצִים בְּאַחִיתָפֶל וְנִמְלְכִין בְּסַנְהֶדְרִין וְשׂוֹאֲלִין בְּאוֹרִים וְתַמִּים".

ולהרבות בגדולתו ושמעו - לשם שמים

המלחמה הזאת היא מלחמת רשות שהמלך עושה "בדי להרחיב גבול ישראל ולהרבות גדולתו ושמעו" (רמב"ם מלכים ה א). ויש שואלים וכי דרכם של מלכי ישראל לסכן חיים של ישראל בשביל תנאים כלכליים טובים של המדינה?

כדי לענות לשאלה זו צריך ליזכור את ההלכה שאומרת כי אסור למלך להרבות לו כסף וזהב לצורך עצמו או לצורך לא אמיתי. "ובכל יהיו מעשיו לשם שמים ותהיה מגמתו ומחשבתו להרים דת האמת ולמלאות העולם צדק ולשבור זרוע הרשעים ולהלחם מלחמות ה' שאין ממליכין מלך תחלה אלא לעשות משפט ומלחמות שנאמר ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו ונלחם את מלחמותינו" (רמב"ם מלכים פרק ד ז). באופן כזה מותר למלך לצאת גם למלחמה כלכלית.

אין המלך מוציא למלחמת הרשות אלא על פי בית דין של שבעים ואחד

עוד למדו חכמים שהמלך יכול לפתוח במלחמה זו רק אחרי עיצה של חכמי ישראל, עיצה של אֲחִיתָפֶל, ואחרי ש"נמלכין בסנהדרין ושואלין באורים ותמים" הכל כדי לוודא שאין כאן סיכון חיי אדם בשביל כבוד אלא שמדובר בצורך של חיים. כן נפסק להלכה "אין המלך מוציא